

В.В. ЛАГОДІЄНКО
К.В. ПАВЛОВ
О.М. ПАВЛОВА
Г.О. САРКІСЯН

ІЕЕЕД
ІЕЕЕР

ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІЧНИХ
ТА ЕКОЛОГО-
ЕНЕРГЕТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ НА РЕГІОНАЛЬНИХ ТУРИСТИЧНИХ РИНКАХ: МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ

МОНОГРАФІЯ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРІНКИ

ГО «ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ
ТА ЕКОЛОГО-ЕНЕРГЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

В.В. Лагодієнко
К.В. Павлов
О.М. Павлова
Г.О. Саркісян

**ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ
НА РЕГІОНАЛЬНИХ ТУРИСТИЧНИХ РИНКАХ:
МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ**

МОНОГРАФІЯ

ЛУЦЬК – 2022

338, 48

УДК 338.487-027.541:330.341.1
1-66

Рекомендовано до друку вченою радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол №7 від 29.06.2021 р.)

Рекомендовано до друку науково-технічною радою ГО «Інститут економічних та еколого-енергетичних досліджень» (протокол №1 від 01.04.2021 р.).

Рецензенти:

Рейкін В.С., доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту та адміністрування Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Ляшенко О.М., доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи та забезпечення якості освіти Луцького національного технічного університету.

Лагодієнко В.В., Павлов К.В., Павлова О.М., Саркісян Г.О.
1 66 **Інноваційна діяльність на регіональних туристичних ринках: модернізація та регулювання:** монографія / В.В. Лагодієнко, К.В. Павлов, О.М. Павлова, Г.О. Саркісян – Луцьк : СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2022. – 402 с.

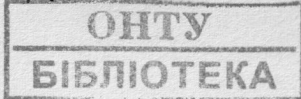
ISBN 978-617-7843-32-9

В монографії висвітлено суть, значення, передумови формування та сегментацію регіональних ринків туристичних послуг, надано загальну характеристику та класифіковано туристичні послуги, з'ясовано роль та особливості гастрономічного туризму в структурі регіональних туристичних ринків. Узагальнено теоретико-наукові засади засади змісту та значення ринку туристичних послуг, конкретизовано його функціональну приналежність, класифіковано види. Обумовлено позицію формування регіональних туристичних ринків на основі їх територіальних відмінностей залежно від приналежності, масштабованості, заселення, транскордонного походження, характеру та способу господарювання, релігійних та етнічних традицій народу. Усвідомлено розуміння туристичного попиту та його закономірностей, окреслено чинники впливу на нього. До узагальнених чинників слід віднести комплексні та економічні. Наукове таумачення регіональних туристичних ринків та їх функціонального призначення є доволі неоднорідним, малодослідженим та потребує конкретизації своєї об'єктивності не зважаючи на представлені наукові доробки значної кількості науковців і дослідників. До уваги взято широкий спектр ознак, які виокремлюють та диференціюють складники в структурі РРТП, серед яких: економічні особливості соціальної та економічної згуртованості, інноваційного забезпечення, показники туристичного ринку, рівень розвитку малого та середнього бізнесу, рівень фінансової сомодосконаlostі, рівень розвитку інфраструктури та схеми її розвитку, ефективність ринку праці, рівень якості умов довкілля та національного природокористування, рівень соціального захисту, доступність медичного обслуговування. Визначено позитивні та негативні наслідки туризму регіону, як секторального процесу, в результаті чого синхронізовано дії держави у вигляді опосередкованого, стримуючого та стимулюючого підходів до поживалення туристичної активності. Деталізовано існуючі ризики РРТП, до яких слід віднести суспільно-політичні, економічні, адміністративні та регіональні. Виділено основні суб'єкти туристичного ринку. Кожен із зазначених суб'єктів характеризується системною взаємодією з іншим та утворенням структури функціонування ринку туристичних послуг загалом.

ISBN 978-617-7843-32-9

© Лагодієнко В.В., Павлов К.В., Павлова О.М., Саркісян Г.О., 2021

716864

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ. 1. НАУКОВІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ТУРИСТИЧНИХ РИНКІВ.....	7
1.1. Суть та передумови становлення та сегментації регіональних ринків туристичних послуг	7
1.2. Загальна характеристика та класифікація туристичних послуг.....	32
1.3. Особливості гастрономічного туризму в структурі регіональних ринків туристичних послуг...	50
РОЗДІЛ. 2. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКАХ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.....	62
2.1. Характеристика інноваційної діяльності.....	162
2.2. Нормативно-правове регулювання діяльності регіональних туристичних ринків.....	76
2.3. Напрями державного регулювання інноваційної діяльності.....	94
РОЗДІЛ 3. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РЕГІОНАЛЬНИХ ТУРИСТИЧНИХ РИНКАХ.....	118
3.1. Інноваційні заходи на регіональних туристичних ринках.....	118
3.2. Вплив інновацій на ефективність функціонування регіональних туристичних ринків...	137
3.3. Характеристика інноваційно-інвестиційної активності регіональних ринків туристичних послуг	153

РОЗДІЛ 4. ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РЕГІОНАЛЬНИХ ТУРИСТИЧНИХ РИНКАХ УКРАЇНИ..... 173

4.1. Методологічні підходи до оцінки рівня інноваційно-інвестиційної привабливості регіональних ринків туристичних послуг та їх рейтингування..... 173

4.2. Оцінка залежності регіональних ринків туристичних послуг від інноваційно-інвестиційних чинників..... 187

4.3. Оцінка рівня конкурентоспроможності західноукраїнського регіонального ринку туристичних послуг..... 220

РОЗДІЛ 5. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА РЕГІОНАЛЬНИХ ТУРИСТИЧНИХ РИНКІВ..... 233

5.1. Організаційна структура та напрями вдосконалення інституційного середовища регіональних ринків туристичних послуг..... 233

5.2. Напрями модернізації та регулювання конкурентного середовища на регіональних ринках туристичних послуг..... 265

5.3. Механізми стимулювання інноваційної діяльності на регіональних ринках туристичних послуг..... 285

ВИСНОВКИ..... 309

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ..... 318

ДОДАТКИ..... 350

ВСТУП

Важливою умовою ефективного функціонування економіки України є здійснення процесів регулювання та стимулювання діяльності туристичної сфери України та її регіонів. Поштовхом до формування регіональних туристичних ринків, як осередків конкурентоспроможних територіально-просторових одиниць має стати інноваційність та власне, регіональні важелі здійснення модернізації та регулювання. Однак для того щоб вітчизняні та регіональні туристичні ринки зайняли гідні позиції у структурі світових туристичних ринків слід подолати чималу кількість проблем, пов'язаних з відсутністю стійких інноваційних векторів розвитку туристично-рекреаційної сфери, зменшення споживацького інтересу з боку внутрішніх та зовнішніх туристів, загострення низки соціально-економічних наслідків, які гальмують відтворення будь-якої ринкової структури.

Досягнення різностороннього позитивного ефекту впливу туризму на динаміку соціально-економічних систем кожного регіону передусім передбачає формування теоретичних та наукових засад для дослідження суті, значення та структурної і суб'єктної взаємодії, регіональних ринків туристичних послуг, продуктів та видів діяльності; проведення аналізу і оцінки інноваційно-інвестиційних процесів на регіональних ринках туристичних послуг (РРТП) та виокремлення інституційного та кластерного підходів як невід'ємних складників модернізації та регулювання конкурентоспроможності на РРТП.

Вагомий внесок в теорію дослідження туристичних ринків, методика оцінки інвестиційно-інноваційних та конкуруючих процесів, ролі та значення інституційного середовища регіональних туристичних систем зробили вітчизняні та зарубіжні вчені: А.І. Гонтарєвська, А.В. Завгородній, К.А. Зайчук, Н.І. Моїсєєва, В.Д. Кифяк, Н.Є. Кудла, В.А. Кітянко, О.М. Павлова, К.В. Павлов, В.Ф.

Семенов, О.В. Новосад, В.В. Лагодієнко, О.В.Лєпьохіна, М.П. Мальська О.О. Мєліх, М.М.Огієнко, Т.Д. Павлюк, Ю.В. Тимчишин-Чемерис, В.О.Ткач, О. М. Стрішенець, та інші.

Віддаючи належне доробку науковців та практиків по даній темі, слід відмітити їх зорієнтованість на проблеми туристичної сфери загалом не беручи до уваги соціально-економічні особливості кожного регіону.

Водночас, розвиток туристичних ринків регіону відбувається за умов впливу деструктивних процесів, які є наслідками від економічних криз хронічного походження, дефіциту інноваційно-інвестиційних ресурсів, недосконалістю нормативно-правових підвалин, тощо. Це зумовлює не лише потребу в теоретично-науковому осмисленні змісту та значення туристичних ринків, а й висуває виклики для першочергового вирішення проблем по розробленню обґрунтованої концепції модернізації механізмів регулювання та стимулювання діяльності регіональних туристичних ринків. Важливість пошуку модернізації регулювання діяльності регіональних туристичних ринків на інноваційних засадах обумовлює також перспективу отримання синергетичного ефекту на інституційне середовище інших галузей та сфер регіону, що зрештою є запорукою відтворення механізмів діяльності усіх регіональних осередків країни. Отже, важливість та значущість окреслених проблем зумовили вибір теми, постановку мети і завдань дослідження, що і пов'язане з своєчасністю та актуальністю дослідження.